

ზგენი შერლობა

და

შერლები

დიზრაქსისა.

— ზანი ნ კავშირი. —

ისეილება „მოგზაურის“ რედაქციასთან „კავშირის“ საწყობში.

თ ვ ი ლ ი ს ი.

მსწრაფლ-მბეჭდავი ა. ქუთათელაძისა, ნიკ. ქ. № 21.
Скоропеч. А. Кутателадзе, Ник. ул. д. № 21.

1904

ჩვენსი მწერლები

და

მწერლობა.

1927

პოეტები, მწერლები და მწერლობა ქვეშარიტათ ითვლებიან ხალხის მეთაურებად, წინამძღოლად და აღმზრდელებად. ეს სახელები განსაკუთრებით უხდება პოეტებსა, რომელთა ციურს ენასა და წეობილ-სიტყვაობას მუდამ ჰქონია, აქვს და კიდევაც ექნება ხალხზედ ჯადოსნური გავლენა. დიახ, ძლიერი იარაღის მქონეა მწერლობა, დიახ ძლიერნი არიან პოეტნი და მწერალნი, მაგრამ, რამდენად შესთერად საჩვენოა ეს მათი ძლიერება, აი კითხვა, რომელზედაც საჭიროა ცხადი წარმოდგენა იქონიოს ყოველმა ქართველმა. დღეს ამ წერილში ჩვენ გვსურს განვუმარტოთ ქართველებსა და თვითმწერლებსა და პოეტებსაც, თუ რამდენად სწორია ის საგანი, ის მიზანი, ის იდეა, რომელსაც ასე დაჟინებით ემსახურებიან ისინი.

რომ დაკვირვებით გადავიკითხოთ ყველა, რაც კი ამ ორმოციოდე წელში დაწერილა და დაბეჭდილა ჩვენში (ძველი ხომ სახსენებელი არ არის ამ მხრითა), დავინახავთ, რომ არა მცირე ადგილი ამ დაწერილში და დაბეჭდილში, უპირავეთ იმ ლექსებსა და თხზულებებსა, რომლებშიაც მათნი და მწერნი დაჰკენესიან თავიანთ ბედ-შავ სამშობლოსა, თავიანთ ხალხის უკიდურეს სიღარიბესა, ამათ ერთმანერთის გაუტან-

მისდევდეს იგი და ყოველს თვისს ნაღვაწში აღბეჭდავდეს მასა?..

ზიორზი მრისთავი.

არც ამ პოეტს აქვს, ერთი მაინც არის ლექსი, რომელ-
შიაც იგი მაღალის ხმითა ამცნევდეს თვისს მემამულეთა ქვე-
უნისადმი სამსახურის საგანსა. მის დრამატიულს თხზულებებზე
ებლა არას ვამბობთ...

ზრიზოლ ორბელიანი.

„მიბაძვა პუშკინისა“ 45 გვ. ერთათ პუშკინთან

ბრძანებს პოეტი:

„სიცოცხლევ ფუქო,

უბრალო ნიქო,

რად მოუციხარ ჩემთვის ზენასა?

ანუ, საგანი,

რა არს ვერ ვსცანი

ამა სოფლისა ჩემისა მოსვლის?

და გულ-უგრძნობით,

უსასოებით,

ვარ დაბრმავებით გზასა სიცოცხლის!“...

მგონია კარგათა სჩანს აქედამ, რომ ამათაც (პუშკინს
და ორბელიანს), როგორც ნ. ბარათაშვილსა, სრულიად არ
სცოდნიათ თავიანთი მაღალი ნიქის დანიშნულება და ამიტომ
არის, რომ დაყენებულს კითხვაზე — „სიცოცხლევ ფუქო,

უბრალო ნიქო,

რად მოუციხარ ჩემთვის ზენასა“, —

პასუხს ვერ იძლევიან. მოდი და უწოდე ამგვარს პოე-
ტებს ხალხის წინამძღოლი! მოდი და მიპყევი მათ!..

„სადღეგრძელო“ 153 გვ.

„ვითარცა ცეცხლი მარტოდა ჰსჩანს ველსა ზედა შოთ-
მილი,

რომლისა კვამლი ჰაერში ქარის შებერვით არს მქრალი,—
ეგრედ იქმნების აღზოცილ ამ სოფლით მისი სახელი,
გზა ცხოვრებისა ვინც განვლო და არ აღბეჭდა ნავალი!“

საქმეც იმაშია, პოეტო. რომ გამოდინხართ მოედანზედ
ხალხის წინამძღვრად და ერთხელაც არ გაისარჯეთ აგვიხს-
ნათ, რით უნდა აღბეჭდოს ცოცხალმა კაცმა ნაფაფი თავისი
სიცოცხლისა. უთუოთ ამით აიხსნება ის სამწუხარო ამბავი,
რომ თქვენებურს ქნარსა ჯერ ერთი მოღვაწეც არ გამოუზრ-
დია მამულისათვის.

„გალაშქრდნენ, მისწვდნენ იარნუსა, ერთის შეტევით
მიღეწეს!
ლომებრ მიცვივდნენ სინოპსა, მის ციხე ზღვაში გარდადეს;
განვლეს არეზი, თავრიზი, ყაფლანქუ გარდაიარეს,
დამტვერი გაოხრებისა, ღვთის რისხვად ყაზმინს თავს დაჰ-
სცეს!“...

ჰხედავთ რაზედ ჰკარგავს პოეტი თვის ციურს ნიქსა? იგი,
როგორც ატიტილას და ტამერლანის ველური აშული, ქება-
დიდებას შეასხამს ხალხთა ამომქყლეთელებსა და მით აქეზებს
თანამედროვეთ და შთამომავლობას ამგვარსავე ბარბაროსულ
მოქმედებაზედ-

ღიახ! ველური ჰსცარცვავს და ჰკლავს თვის მსგავსსავე
ადამიანსა და ამაყურად სდგამს მის უსულო გვამსა, ანუ რო-
მელიმე მის ნაწილსა და დავლას გამოჩენილს ადგილას, ნიშ-
ნად თვის მოხერხებათა და მამაცობათა. მხედარი მედიღურობს
და ბაქიობს თვისი ვაქკაცობით საომარს ველზეუ და აღტა-
ცებით ჩამოჰსთვლის იმ მსხვერპლთა (როგორც მოყვანილს
ნაკვეთში ჩვენი პოეტი), რომლებიც შეიწირა მისმა უწყალო
ხელმა და ამას შერება იგი იმ საზოგადოებაში, რომლის კა-
ნონები სასტიკ სასჯელებს აყენებენ დამნაშავეებს უმცირეს
დანაშაულობაზედაც. ომის მოყვარე ერი ამაყობს დიდებით,

რომელიც მან შეიძინა ასი ათასი სიცოცხლის შეწირვითა და ამშვენებს თვის სასახლეებსა და საზოგადო დაწესებულებებსა ნადავლი სურათებითა და ნახელოვნებითა, ხოლო მისი სარდლები, სპასპეტები და ამილბარები ცხოვრობენ ფრიადს განცხრომაში და ნაომარი დავლის წარგებაში და ფლანგვაში. განვითარებული ერი ყველა ამას უწოდებს ცარცვა-გლეჯასა, მკვლელობასა, მხეცობასა, ავაზაკობასა და ჩვენი პოეტი კი, რომელიც, თქმა არ უნდა, გაცილებით მაღლა უნდა იდგეს ხალხზედა, რომლის წინამძღოლობა მას უკისრნია, — ქება-დიდებას შეასხამს მის-დაგვარ მოქმედებასა. ვაი იმ ხალხსა, ვისაცა ჰყავს ამგვარი პოეტები!.

„ჰე მამულო საყვარელო, ვინ გახსენოს, რომ მის გული არ ათრთოლდეს სინანულის აღტაცებითა აღვსილი?..
ვინ გიხილოს დროსა საშიშს (რომელს?) არ დასთხოოს ჭთვისი სიხლი,
არ დააკლას (რისთვის?) თავი თვისი, შენ დიდებად, ვითა მსხვერპლი?..

მშვენიერი სიტყვებია, მაგრამ რა შეეძინა მით მკითხველსა? რას ეძახით ქვეყნისათვის საშიშს დროსა? რანახეთ იმისთანა საგულისხმო ამ ომებში, რომ თვისის მუზის საგნად მხოლოდ ამოდენა სისხლის გმირნი გაგიხდიათ და ჩვენც მოგვიწევს თავი დავაკლათ მის მამულის დიდებად. იმის მაგივრად, რომ ასეთივე მკერ მეტყველობით ამხილოთ ხალხსნამდვილნი მისნი საშიშროებანი და სახსრები მათს დასაძლევად, თქვენ მოჰყოლიხართ და თვისსავე ქვეყნის დამღუპველ ომებსა და მათ მიმღევთა ცამდეადილებთ! მოდი და თაყვანი ეცი ამ გვარს პოეტებსა! მოდი დე უკან მიჰყევი ამ გვარს მეთაურებსა!.

სადღეგრძელო გვ. ნნ

„მამულისათვის ფიალა საესე ვჰსვათ სიამოვნებით
და იქმნეს ალყავებული კეთილ-დღეობით, დიდებით; (როგორ და როგორის?)

იქმნეს მის ქედი ალყვანილ ცათამდის ძეთა ზნეობით“ (რო-
მელს ასპარეზზედ? ომებში ხომ არა?)
სოფელი იმათ არა ღირს კაცი ნატრობდეს ჟამს გრძელსა,
თუ ფუჭი მისი სიცოცხლე ვერა რას არგებს მამულსა! (რი-
თა? როგორა? სხვა ხალხების დაბევეით ხომ არა?)
მას სადიდებლად ჩვენც შევხედეთ უშიშრად ათას მახვილსა,
(რისთვის? ერთმანერთის დასამონავეებლად და დასა-
რბევად ხომ არა?)

და მოვკვდეთ, თუ კი სიკვდილით ვადიდებთ მისსა სახელსა!
რა არის ჩვენი სიცოცხლე, თუ არა საქმე კეთილი? (რომე-
ლი? ერთმანერთის ხოცვა-ჟლეტა ხომ არა?)
თუ არ აღვადგენთ დაცემულს (რომელსა?), არ ვექმნეთ ნუ-
გეშ-მცემელი? (რითა?)
თუ არა ვსდევნით ბოროტსა, (რომელსა?) მართლის (რომლი-
სა?) არავართ მფარველი? (რითა?)
სხვის კენესა თუ არ გვაწუხებს, სხვისა არ გვესმის ტკივილი?
(ამას ამბობს პოეტი, რომელიც ორიოდე სტრი-
ქონს ზევით მხეცურს ჟლეტაზე აქეზებს თანამემამულეთ!).
ვჰსდევნიდეთ (როგორა? რითა?) ძალას დამჩაგვრელს (რომე-
ლსა?) და მისსა უსამართლობას; (რომელსა?)
მიეციოთ ნიქსა (რომელსა? სამხედრო ნიქს ხომ არა?) გზა ფა-
რთო (რითა? როგორა?), თაყვანისცემა ღირსებას
(რომელსა? ჩინებსა და ორდენებს ხომ არა?)

თამარ მეფის სახე ბუთანაის კვკლესააშა.

„და ესრეთ მზერა მსურს სიკვდილამდე,
არ გამოფხიზლდე,
რომ აღარ ვგრძნობდე,
ჩემის სამშობლოს სულით დაცემას!“...

რატომ ჩანგის ამდენს ჟღერაში ერთს სიტყვასაც არა
ბრძანებთ იმაზედაც, თუ რისაგან დაეცა თქვენი სამშობლო
და თუ დაეცა, რალამ უნდა აღადგინოს იგი?

„შენადვე მეფევე, მოველ ვედრებით:
მოხედო ბედ-კრულს
შენს სატრფოს მამულს
და ჯვართ შენით აკურთხო კვალად,
შენი ივერი:
აღსდგეს ძლიერი,
და დადგეს ერად სხვა ერთა შორის
წმიდით საყდარით,
ენით მდიდარით,
სწაელისა შუქით განათებული!
ზნე ამალღებით,
ძლევის დიდებით,
სამშობლოს მიწის სიყვარულითა!“

მშვენიერი სიტყვებია, მშვენიერი ნატვრაა, თქვენმა მზემ, მაგრამ, მაინც ის არ არის ნათქვამი, რაც უფრო საჭიროა აუცილებლად, სახელდობრ: რითა, როგორა, რა საშუალებით შეიძლება ყველა ამ ნატვრათა განხორციელება? აი კითხვა, რომელზედაც საჭიროა მუშაობდეს მუზა ჩვენთა პოეტთა და მწერალთა, აი კითხვა, რომლის განმარტების დანერგვაზედ ხალხში უნდა სწირავდნენ თავსა ჩვენი მეთაურნი! თორემ რა გამოვა ლიტონის ვედრებით დამიწებულის გვამისადმი, ანუ დახატული სახისადმი...

„ეჭვით აღვსილსა,
უსასოდ ქმნილსა,
გულ-უიმედოს,
გაუხარებელსა..
ვა თუ რაც წახდეს,
ველარა აღჰსდგეს,
ველარ აღყვავდეს ახლის შვენებით?
და რაც დავცა,
ის წარიტაცა,
შავმან ყორანმა, ვით უმწე მსხვერპლი?“..

დიახ, ამის მეტი რაღა დაგრჩენიათ, ბედ-კრულნო! რომ ვერ მიჰსწლომიხართ აღამიანის დანიშნულებას ამ სოფლად და ხალხთა ბედნიერების წეს-ცხოვრებასა, მოჰყოლიხართ და გაიძახით თავიანთ იქვეებზე, უსასოებაზე და გულ-უმიელო აწმყოფობაზე, რითაც, თქმა არ უნდა, დიდი და დიდი ვნება მოგაქვთ ჩვენი, ისედაც დაცემულის ხალხისათვის, მით უმეტეს, რომ ხალხი, უმეცრებისაგამო ისეთ თაყვანსა ჰსცემს თქვენს ნაწერსა და ნაბეჭდსა, როგორც წმიდათა-წმიდასა!..

მუშა ბოჭქაძე, გვ. 76. მეტათ შემკობილის ლექსით აღწერავს პოეტი მუშის ყოფა-ცხოვრებასა, მის მდგომარეობასა, მაგრამ ისევ ძველი უბედურება: პოეტი ერთს სიტყვასაც არ ეუბნება მკითხველსა იმ დასაბამითს მიზეზებზე, რომლებსგანაც შთაფარდნილა მუშა უბედურს ყოფაში და არც იმ საშუალებებზე, რომლებსაც სწრაფათ შეეძლო გამოეყვანა იგი ამ უბედურ მდგომარეობიდან...

ვანტანზ ორბელიანი. „გელათი“, „ბუნების კარი“, გვ. 265.

...„აქ დაბლა მე ვარ მის მღწამე და იქ მაღლა ცა, როგორც ამაღლდა საქართველო, როგორც დაეცა“.

მშვენიერად აღწერავთ მდებარეობას და მშვენიერებას გელათისას, მშვენიერად ბრძანებთ ლიტონის სიტყვებით საქართველოს ამაღლებაზე და დაცემაზე, მაგრამ ერთს სიტყვასაც კი არა ბრძანებთ მასზე, თუ რაში მდგომარეობდა ეს ამაღლება, ან რისგან ამაღლდა საქართველო, რომ თქვენს მკითხველებსა და მიმდევრებსაც დაებადოთ სურვილი იმავე საშუალებებით ამაღლება, — ანუ რისაგან დაეცა საქართველო, რომ აგრეთვე აღძრათ მკითხველებში ნამდვილი სურვილი დაცემის მიზეზების აშორებისა და მით თვით დაცემისაგან მორჩენისა...

—

„ჯვარი ვაზისა“, „ბუნების კარი“, გვ. 337.

...„მიხვდნენ დიდს მცნებას ძენი შენნი, ერი-ველური, მიხვდნენ, რაც არის დიდი სიტყვა, სიტყვა კიორი:

ქვეყნად შეიღობა და კაცთ ჰქონდესთ გულს სათნოება,
ძმობა, ერთობა, სიყვარული და შეწყალება.

სადაც სწირავდნენ კაცთა მსხვერპლად, კერპთ და ბომონთკარს,
იქ ისმა მალლა გალობის ხმა: „წმიდა, წმიდა არს“...

თქვენა ბრძანებთ, რომ მაშინდელი ველური ქართველე-
ბი, რომლებიც იმ დრომდე მსხვერპლად სწირავდნენ ადამიან-
ნებსაც კი, მიხვდნენ, თუ რა არის—„ქვეყნად მშვიდობა,
სათნოება, ძმობა, ერთობა, სიყვარული და შეწყალება“, მა-
გრამ ერთი გვიბრძანებთ, ოდესმე ან სადმე ყოფილა იმისთანა
ერი, რომლის ისტორია წარმოგვიდგენდეს იმდენს ჩხუბს,
ომებსა, ერთმანერთის მტრობასა, გაუტანლობასა, სისხლის
ღვარსა და მისთანებსა, რამდენსაც ჩვენ ვხედავთ ჩვენი საყ-
ვარელი ქვეყნის წარსულში? მაგრამ, წარმოვიდგინოთ, რომ
თქვენი ნათქვამი მართალია; რატომ ერთს სიტყვასაც არა
სძრავთ მასზედა, თუ რისაგან დაიბადა ქართველებში შვიდო-
ბა, საუნოება, ძმობა, ერთობა, სიყვარული და შეწყალება?
განა ეს ციურნი ღირსებანი ადამიანისა და ხალხისა შეიძლე-
ბა დაიბადოს მათში ლიტონის ქადაგებითა, ანუ რომელიმე
ახალი რჯულის მიღებითა? ჭეშმარიტად შესაბრალისნი ვართ
ყველა ქართველები ამგვარ პოეტთა ხელში! ამათი ღირსება
შეადგენს მხოლოდ მათი მდიდარი ლექსიკონი წყობილ-სიტ-
ყვაობისა, მათი ტკბილი ჟღერანი სიმთა და სხვა არაფერი.
სხვა რაღა საქირთა, როცა ქართველებში ლიტონს, მაგრამ
ლამაზს სიტყვასაც იმოდენი პატივი და ღირსება აქვეს, რაც
სადმე ამერიკაში, მხოლოდ დაბეჯითებითს გამოკვლევასა და
ცოდნასა...

„ისწავლეთ, ძენო, ნუ დაზოგავთ ღვაწლსა და შრომას,
ნათლის თვალითა ერიდენით ცრუ გზას და ცთომას“ (როს
მელსა?)...

განათლდით სწავლის ლამაზითა (რომელითა?), ისწავლეთ
კვალად (რითა, როგორა?)...

ღიღი ხანია ჰქადაგებთ ამასა, მაგრამ ვერა და ვერა: ვერ

შეუღდა ჩვენი ხალხი თქვენს ქადაგებასა, თქვენს მოწოდებასა: ვერ ისწავლა. რატომ ერთს წამსაც არის არ დააკვირდებით: იმ შესანიშნავ მოვლენასა, რომ თქვენს ქადაგებას ერთი ნატა მალი გავლენაც არა აქვს ხალხზედა? რატომ კარგათ არ განჩხრეკთ იმ მიზეზებსა, რომლებიც იწვევენ ყოველგვარ სასწავლებლების დაარსებასა ხალხში, სადაც, ყოველს მშობელს უპირველეს ვალად მიაჩნია გამოზარდოს ყველა თავისი შვილები და ღონეც შეჰსწვეს ამისათვის?.

„სიზმრები“, გვ. ნ. ლექსი ვ. ო. ამ ლექსში პოეტი მშვენიერის ლექსით მოგვითხრობს ორს სიზმარსა: ერთში უნახავს ივერა მკვდარი, მეორეში—იგივე ივერი გაცოცხლებული.

პირველი სიზმარა. „ვნახე სიზმარი:

ჩვენი სამშობლო, ჩვენი მიწა, ჩვენი ივერი,
მაგრამ ივერი უსულდგმულო, ივერი მკვდარი
გარდაშლილიყო ზღვის კიდემდის ჩემ თვალთა წინა;
სიცოცხლის ცეცხლი გამქრალიყო მისს წიაღს შინა*.

მეორე სიზმარა: „ვნახე სიზმარი:

ვხედავდი ივერს გარდაშლილსა, ჩემთ თვალთა წინა,
სიცოცხლის წყაროს გაეღვიძნა მის წიაღს შინა...
მაგარ სადგურნი და პალატნი, წმინდა ტაძარნი
თვის ნანგრევთაგან დიდებულათ იყვნენ ამდგარნი...
ვხედავდი ივერს, მის ძეთ სულით, ძლიერის ნებით,
ტურფათ მორთულსა მშვენიერის შენობებებით;
ვხედავდი მალლა ცას ნათელსა და შვენიერსა,
დაბლა მიწაზედ—ერს მშრომელსა და ბედნიერსა*.

ეჭვი არ არის, რომ პოეტი პირველს სიზმარში გვიხატავს ჩვენს ეხლანდელს საქართველოსა, მართლაც მკვდარსა და დამხოზილსა, ხოლო მეორეში—იმ ნეტარს დროსა, როდესაც აწ დავარდნილი საქართველო იქნება აღორძინებული და წარმატებული. ხოლო ერთი რამ გვაკვირვებს ჩვენა: რატომ ერთს სიტყვასაც არ ამბობს პოეტი მასზედა, თუ რისა-

გან მოკვდა და დაემხო ივერი და როცა აღსდგა, რომელი სასწაულით აღსდგა?

თქვენა ხართ პოეტი, ე. ი. მაღალ-ნიჭიერი კაცი, მოვლინებული კაცთ წინამძღვრად. რატომ ქეშმარიტს წინამძღვრობას არ იჩენთ და უმეტეს შრომას არ აძლევთ თქვენს თავსა, რათა კარგათ შეიტყუოთ მიზეზები თქვენის ვაების და აღტაცების საგნისა და მაღალის ხმით ამცნოთ იგინი ერსა, რათა იგი, თქვენგან ნამცნევი ამალორძინებელი საშუალებებით მედგრად ებრძოდეს თავის დაცემის მიზეზებსა და მით განუშადებდეს ბედნიერებას თავის თავსა და მომავალსა! საქიროა კარგათ შეიგნოთ, პოეტნო, რომ არა კმარა ლიტონი დახატვა საგნის სახისა და მდგომარეობისა, აუცილებლად საქიროა, რათა ამავე დროს ნათლათ წარმოუდგენდეთ ხალხსა დასაბამითს მიზეზებსაც საგნის უწყებულის სახისას და მდგომარეობისას, რომ მით ხალხმა ისიც შეიტყოს, თუ საიღამ და როგორ ეშველება წამხდარს საქმესა. ზერწმუნეთ, როდესაც უჩვენებთ ხალხს მიზეზებს მისის დაცემისას და პირობებს მისის აღორძინებისას, იგი თითონვე შეიძლებს თავისი თავის მოვლას, იგი თვითონვე იპოვნის მხსნელთა...

მაშ თავი ანებეთ თქვენს უბრალოდ წყლის ნაყვასა და ერთგულად შეუდევით შემდეგი საგნის დანერგვასა ხალხში: „საქართველო დავარდნილია; მას ეჭირვება შველა, აღდგენა, წარმატება, დამკვიდრება, რითა და როგორა? ხომ თვითონაცა გაქვთ დადგენილი ეს კითხვა თქვენს „იმედში“: „მაშ საქართველო ასე მწარედ რისთვის დაემხო?“-ო.

მერე ერთი სიტყვა მაინც ბრძანეთ იმოდენა ლექსში, ამ კითხვის პასუხათა? არა. რატომ? განა, რომ საქიროა მაგ კითხვის განმარტება, როდესაც თქვენ ასეთის გაშმაგებულის სიტყვების შემდეგ აყენებთ მაგ კითხვას; როგორებიც არიან:

„გონება ხელობს, გაშმაგებულს აზრი მერევა,
სარწმუნოებას გულის კმუნვის ძალა ერევა...

ნუ თუ მართლა გწამთ, რომ არსებობდეს და იყოს ღმერთი?
თუ დაბადება სამყაროსი იყო მის ნება,
თუ მართლა მნათობთ, ცას და ზღვათა, მათათა და ველებს
თავის შუქითა, სიუხვითა ის იცხოველებს;
თუ მან დაგვბადა, მან გვცა გრძნობა, ქკუა და ენა;
თუ მან ეს ტყენი, ეს მდელიონი აღმოაცენა;
თუ თვის ქმნილებას საზღვარი და კანონი მისცა
და სული საღმრთო და ცხოველი შთაბერ. და სცა;
თუ ქვეყანასა წესი მისგან მიენიჭების;
თუ ნათელი არს და ნათელი ქეშმარიტების:

მაშ სჯართველჲ ასე მწარეთ რისთვის დაეშხა?!!

თქვენ გაშმაგებული აყენებთ ამ შესანიშნავ კითხვასა
და ერთს სიტყვას კი არა ბრძანებთ მის საპასუხოლ. მოლით
და მიწინამძლოლეთ ამის შემდეგ მე უბრალო მომაკვდავსა,
როცა თვით არ გესმით მიზეზი ჩემის დამხოებისა და ასპარეზი
ჩვენის სიცოცხლის საერთო მოქმედებისა და მისწრაფებისა!..

თქვენის „იმედის“ მერვე თავში, თქვენ თითქოს გაბე-
დეთ პირდაპირ ამცნოთ ერსა, რომ იგი თუმცა დამხობილია
დღესა, მაგრამ ნუ გემინიანო, რადგანაც:

„გრწამდესო, ღვაწლნი მამა-პაპათ არ განქრებიან;
გრწამდეს ეს შთენნი დიდებულად კვლავ აღსდგებიან:
მართლ-მადიდებელთ ქეშმარიტი, ღმერთი ძლიერი,
მოგფენთ თვისს სხივსა, თვის სიუხვეს,—და თქვენი ერი,
ქრისტეს ჯვარისთვის წამებული, კვლავ გამრავლდება, (რი-
თა, როგორა?)
თქვენი სამშობლო დანგრეული (რისაგან?) კვლავ აღყვავდე-
ბა (რითა, როგორა?)“...

ახლა, ერთი ეს მიბრძანეთ: ამ სიტყვების შემდეგ უნდა
ეშინოდეს ჩვენს ქვეყანას დამხობისაგან, თუ არ უნდა ეში-
ნოდეს? თქვენ, ვიცი, გგონიათ, რომ არ უნდა ეშინოდეს,
რადგანაც ღვაწლნი მამა-პაპათა არ განქრებიანო, მაგრამ ჩე-

მის ფიქრით კი, ამ თქვენი სიტყვების შემდეგ, ერთი ათათ უფრო უნდა ეშინოდეს ჩვენს ქვეყანასა, რადგანაც მაგ სიტყვებით საქართველოს უშიშროებას ამყარებთ ლიტონს იმედზე და ერთს სიტყვას კი არა ჰხარჯავთ იმ უტყუართა წყაროებზედა, რომლებზედაც მალათ დამოკიდებულია ჩვენი დამხობილის ქვეყნის აღორძინება და წარმატება!..

დიზრაქლი.

